

Sygn. akt II Ka 30/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Krośnie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący : SSO Jarosław Krysa

Sędziowie : SSO Janusz Szarek

SSR del. do SO Mariusz Hanus (spr.)

Protokolant : st. sekr. sądowy Jolanta Biernacka

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Krośnie - Andrzeja Dworzańskiego

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 lutego 2014 roku

sprawy **A. S. (1)**

oskarżonej o przestępstwo z art.284 § 1 kk

z powodu apelacji wniesionych przez Prokuratora Rejonowego w Krośnie oraz pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej od wyroku Sądu Rejonowego w Krośnie, VIII Zamiejscowego Wydziału Karny z/s w Brzozowie z dnia 19 listopada 2013 roku , sygn. akt VIII K 354/13

I. utrzymuje zaskarżony wyrok w mocy, uznając apelację za oczywiście bezzasadną,

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. G. M. Kancelaria Adwokacka w B. kwotę 516, 60 zł (pięćset szesnaście złotych60/100) obejmującą należny podatek VAT tytułem kosztów zastępstwa adwokackiego z urzędu oskarżycielki posiłkowej A. G. w postępowaniu odwoławczym,

III. zwalnia oskarżycielkę posiłkową A. G. od kosztów procesu za postępowanie odwoławcze , związanych z apelacją oskarżycielki posiłkowej, zaś kosztami postępowania odwoławczego związanymi z apelacją oskarżyciela publicznego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Krośnie VIII Zamiejscowy Wydział Karny z siedzibą w Brzozowie wyrokiem z dnia 19 listopada 2013r. sygn. akt VIII K 354/14 uniewinnił oskarżoną A. S. (1) od popełnienia przestępstwa z art. 284 § 1 k.k. polegającego na tym, że w/w w okresie od kwietnia 2012r. do lutego 2013r. w S. woj. (...), jako dyrektor domu Pomocy Społecznej z siedziba w S. (...)oraz opiekun prawny całkowicie ubezwłasnowolnionego S. I. (1) dokonała przywłaszczenia renty socjalnej należnej S. I. (1), który faktycznie przebywał w tym czasie w miejscu zamieszkania tj. P. (...)pod opieką matki H. R. w kwocie 6569,53 zł na szkodę S. I. (1) i kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa. Jednocześnie na podstawie art. 626 § 1 k.p.k. w zw. z art. 14 ust. 2 pkt. 3 i ust. 7, § 16 wraz z § 2 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. G. M. z Kancelarii Adwokackiej w B. kwotę 619,92 zł wraz z należnym podatkiem VAT za reprezentowanie z urzędu całkowicie ubezwłasnowolnionego S. I. (1).

Powyższy wyrok zaskarżyli apelacjami Prokurator Prokuratury Rejonowej w Krośnie oraz pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego.

Ten pierwszy zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych przyjęty za podstawie orzeczenia mający wpływ na jego treść, a polegający na mylnym uznaniu przez Sąd I instancji, iż zebrane w sprawie dowody nie dają podstaw do uznania, iż A. S. (1) swoim zachowaniem wyczerpała ustawowe znamiona czynu z art. 284 § 1 k.k. i w konsekwencji uniewinnienie oskarżonej w sytuacji, gdy właściwa ocena zebranych w sprawie dowodów prowadzi do uznania, że oskarżona dopuściła się zarzucanego jej aktem oskarżenia czynu wniósł o uchylenie zaskarżonemu wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Pełnomocnik zaś oskarżyciela posiłkowego zaskarżył na zasadzie art. 444 k.p.k. powyższy wyrok w całości i zarzucając mu na podstawie art. 427 § 2 k.p.k. i art. 438 pkt. 3 k.p.k. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawie wyroku, mający wpływ na jego treść a polegający na błędnym przyjęciu, że oskarżona A. S. (1) swoim postępowaniem nie wyczerpała ustawowych znamion czynu zabronionego z art. 284 § 1 k.k. a powołując się na treść art. 427 § 1 k.p.k. i art. 437 § 2 k.p.k. wniósł o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania ewentualnie o zasądzenie na rzecz Kancelarii Adwokackiej kosztów nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu w przypadku nieuwzględnienia apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zarówno apelacja oskarżyciela publicznego, jak i też pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego są w sposób oczywisty bezzasadne, albowiem całkowicie pomijają przy ocenie strony podmiotowej zarzucanego oskarżonej czynu te elementy w zasadzie bezspornego stanu faktycznego, opartego przecież na stosownej dokumentacji, jak i też obowiązujące uregulowania prawne, które w sposób ewidentny wykluczają możliwość przypisania w/w osobie odpowiedzialności karno prawnej związanej z określonym sposobem rozdysponowania w okresie od kwietnia 2012 do kwietnia 2013 renty socjalnej pozostającego pod jej opieką prawną całkowicie ubezwłasnowolnionego S. I. (1).

W ocenie Sądu Odwoławczego, Sąd I instancji prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy, należycie zgodny z kodeksowymi regulacjami, ocenił zebrane dowody, wydał słuszny wyrok oraz przekonująco go uzasadnił. Sąd Okręgowy w całości podziela ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego i w pełni akceptuje rozważania prawne, uznając, iż postępowanie dowodowe było kompleksowe, zaś ocena dowodów i wyciągnięte z nich wnioski uprawnione.

Dla pełnego odniesienia się do zarzutów apelacyjnych należy jeszcze raz wskazać na najistotniejsze z punktu widzenia znamion przestępstwa z art. 284 § 1 k.k. fakty.

Pokrzywdzony S. I. (1) w dniu 19 czerwca 2002 roku na podstawie decyzji Starosty (...), po uprzednim wyrażeniu zgody przez Starostę (...), został pensjonariuszem Domu Pomocy Społecznej w S. , w którym funkcję dyrektora pełniła osk. A. S. .

Natomiast od 20 kwietnia 2011 roku w/w przebywał w miejscu zamieszkania matki H. R. , która odmówiła jego odwiezienia do Domu Pomocy Społecznej po urlopie świątecznym udzielonym synowi na okres od 20 – 26 kwietnia 2011 rok przez Sąd Rejonowy w Krośnie. Ponieważ w dniu 15 kwietnia 2011r. pokrzywdzony osiągnął pełnoletniość a nie był wówczas ubezwłasnowolniony to wszelkie próby oskarżonej doprowadzenia do powrotu w/w podopiecznego do DPS-u okazały się bezskuteczne.

Ostatecznie S. I. (1) został całkowicie ubezwłasnowolniony decyzją Sądu Okręgowego w Krośnie z dnia 22 sierpnia 2011 roku, a z kolei w dniu 30 sierpnia 2011 roku ZUS uznał go za osobę całkowicie niezdolną do pracy przyznając rentę socjalną, którą pobierała matka pokrzywdzonego.

Natomiast w dniu 5 marca 2012 roku opiekunem prawnym S. I. (1) została oskarżona, której wydano wówczas stosowne zaświadczenie ten fakt potwierdzający. Następnie zaś w/w w dniu 14.03.2012 r zwróciła się do ZUS-u o wypłatę do jej rąk świadczenia przyznanego pokrzywdzonemu w 2011r.

Podkreślić należy, iż z dniem ustanowienia jej opiekunem A. S. (1) zgodnie z art. 175 k.r.io. w zw. z art. 155 k.r.io. zobowiązana była do rozpoczęcia pieczy nad osobą i majątkiem S. I. (1), a nadzór nad jej czynnościami pod kątem zgodności z dobrem pozostającego pod opieką oraz obowiązującymi przepisami w oparciu o art. 165 i następne k.r.io., wykonywany był przez właściwy Sąd Opiekuńczy.

Tak więc decyzja oskarżonej o zwróceniu się do ZUS-u o wypłatę renty socjalnej podopiecznego do jej rąk, jako opiekuna prawnego znajdowała umocowanie w/w regulacjach oraz w art. 12b ust. 1 Ustawy z dnia 27 czerwca 2003 roku o rencie socjalnej. Była więc ona w pełni zasadna i prawidłowa.

Podkreślić należy iż, Starosta (...) w dniu 10 lipca 2012 roku ustalił opiekunowi prawnemu S. I. odpłatność za pobyt tegoż ostatniego w DPS-ie z datą wsteczną od kwietnia 2012 roku w kwocie 418,07 zł stanowiącej 70 % przyznanego w/w świadczenia. Pozostała zaś kwota była lokowana na odrębnym subkoncie. Podstawą powyższej decyzji był fakt osiągnięcia przez pokrzywdzonego, będącego mieszkańcem przedmiotowej placówki, stałych dochodów.

Już tylko na marginesie należy zauważyć, iż powyższa decyzja winna być wydana w momencie uzyskania przez pokrzywdzonego stałego świadczenia, co nastąpiło w sierpniu 2011 roku, (patrz art. 61 ust. 1 pkt 1 Ustawy o pomocy społecznej) lecz zapewne przez brak stosownej wiedzy po stronie w/w organu (od sierpnia 2011 roku do marca 2012 roku rentę pobierała bowiem matka pokrzywdzonego) tak się nie stało.

W tym miejscu należy podkreślić, że zgodnie z art. 63 ust. 1 wyżej cytowanej ustawy obowiązek ponoszenia opłat przez mieszkańca DPS-u nie jest uzależniony od faktu rzeczywistego przebywania w przedmiotowej placówce. Maksymalny zaś okres nieobecności mieszkańca za który nie ma on obowiązku wnoszenia opłaty nie może przekroczyć 21 dni w roku kalendarzowym.

Dlatego też przyjąć należy, iż oskarżona zobowiązana była do dokonywania wpłat za pobyt w DPS-ie podopiecznego, pomimo jego nieobecności w tej placówce.

Co więcej fakt nieobecności w/w w Domu Pomocy Społecznej znalazł także odzwierciedlenie w stosownych rozliczeniach finansowych, z których jednoznacznie wynika, że uwidoczniona tam kwota 292,65 zł odpowiada maksymalnemu przewidzianemu przez ustawę okresowi nie podlegającemu opłacie w razie nieobecności mieszkańca, a co więcej została ona przekazana na odrębne konto, gdzie gromadzone były środki, stanowiące różnicę pomiędzy wysokością świadczenia S. I. a kwotą odpłatności za DPS ustaloną przez Starostę (k. 15).

Podnieść należy, iż te ostatnie środki oskarżona zaczęła wydatkować dopiero z chwilą powrotu pokrzywdzonego do Domu Pomocy Społecznej tylko i wyłącznie na jego potrzeby osobiste.

Za całkowicie niezrozumiałą należy uznać zarzut, jakoby karnoprawną odpowiedzialność A. S. za zarzucony jej przestępstwo można było upatrywać w fakcie niepodjęcia działań zmierzających do skreślenia pokrzywdzonego z listy pensjonariuszy DPS-u, czy też nie odwołanie się od decyzji Starosty (...) z 10 lipca 2012 roku o ustaleniu miesięcznej odpłatności za pobyt w w/w placówce.

Jak już to wyżej podniesiono, fakt odpłatności nie zależy od rzeczywistego pobytu w DPS-ie przez jego mieszkańca lecz tylko od tego czy posiada on określone dochody.

Wydaje się również, że apelującym całkowicie umykają uwagi przepisy regulujące działalność opiekuna osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej, o której wcześniej już była mowa. Ma on bowiem działać na korzyść podopiecznego i zgodnie z obowiązującymi przepisami. Trudno więc czynić zarzut oskarżonej, że nie tylko nie podjęła działań o których wspomina prokurator lecz uparcie dążył do powrotu podopiecznego do placówki, która z uwagi na jego stan zdrowia, gwarantowała mu pełną i właściwą 24 godzinną opiekę – co zresztą ostatecznie nastąpiło w dniu 15 kwietnia 2013 roku.

Już tylko tak w uzupełnieniu tychże wywodów zwrócić należy uwagę, że oskarżona w dniu 22 stycznia 2013 roku złożyła w Sądzie Rejonowym w Krośnie w IX Zamiejscowym Wydziale Rodzinnym i Nieletnich z siedzibą w B. sprawozdanie

z opieki, w którym dokładnie opisała sytuację finansową podopiecznego. Znamienne jest to, że w/w organ nie zgłosił żadnych zastrzeżeń co do prawidłowości czynności A. S. ujętych w powyższym sprawozdaniu zarówno pod kątem właściwego zabezpieczenia interesu podopiecznego, jak i też obowiązujących uregulowań prawnych.

W ocenie Sądu Odwoławczego, także zarzut (patrz apelacja pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego) jakoby oskarżona dopuściła się przynajmniej przywłaszczenia tych środków, które stanowiły różnicę pomiędzy należną za pobyt w DPS-ie opłatą a wysokością przyznanego pokrzywdzonemu świadczenia, poprzez gromadzenie ich na osobnym koncie, a nie przekazywanie matce, u której w/w do 15 kwietnia 2012r przebywał, jest całkowicie niezasadny i świadczy o całkowitym pominięciu przez apelującego strony podmiotowej przestępstwa z art. 284 § 1 k.k., jak i też ustalonego w sprawie stanu faktycznego.

Podkreślić należy, iż jak słusznie to podnosi Sąd I instancji przestępstwo z art. 284 § 1 k.k. należy do kategorii tzw. przestępstw kierunkowych. Przystępny zamiar działania specjalizowanego art. 284 § 4 k.k. określony jako animus rem sibi habendi sprowadza się do istnienia po stronie sprawcy zamiaru powiększenia swego majątku kosztem majątku osoby pokrzywdzonej (por. SN z 11.03.2013r. V KK 212/02 LEX nr 77007). Warunkiem więc konstytutywnym odpowiedzialności za przywłaszczenie na płaszczyźnie znamion strony podmiotowej jest określony cel działania sprawcy objęty jego świadomością i wolą, sprowadzający się do definitywnego włączenia rzeczy do majątku sprawcy (por. wyrok SN 26.05.2004r. V KK 316/03, Orzecznictwo SN w sprawach karnych).

Podnieść trzeba, że skutek przywłaszczenia objęty zamiarem bezpośrednim stanowi utrata rzeczy przez osobę uprawnioną, wobec czego szkoda powstała w tym majątku ma w zamierzeniach przywłaszczającego nieodwracalny charakter (por. w/wyrok SN).

Tymczasem w/w środki były szczegółowo ewidencjonowane i aż do dnia ponownego zamieszkania pokrzywdzonego w DPS-ie tj. 15.03.2012r. nawet w niewielkiej części nie zostały wykorzystane przez oskarżoną. Dopiero po tej dacie wydatkowała je lecz tylko i wyłącznie na zakup przedmiotów i rzeczy służących S. I.- co było także właściwie dokumentowane.

Ewidentnie więc powyższe świadczy o tym, że oskarżona A. S. nie tylko nie miała zamiaru przywłaszczenia w/w środków lecz co więcej dążyła do tego, aby mieć pewność, iż będą one przeznaczone wyłącznie na potrzeby podopiecznego. Takich zaś gwarancji niewątpliwie nie dawałoby przekazywanie ich matce pokrzywdzonego.

Reasumując, Sąd Odwoławczy uznaje, iż ustalenia faktycznie i prawne dokonane przez Sąd I instancji są trafne i właściwe, a stanowiska zawarte w apelacjach stanowią jedynie nieuzasadnioną polemikę z oceną dowodów przeprowadzoną przez Sąd Rejonowy, a w szczególności wyprowadzonymi wnioskami.

Dlatego też, Sąd II instancji nie znajdując podstaw opartych o art. 437 § 7 2 i 3 kpk., mając na uwadze art. 437 § 1 kpk., 449 kpk. i 456 kpk. uznał zarówno apelację Prokuratora jak i też pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego za całkowicie bezzasadne.

Orzeczenia o wynagrodzeniu pełnomocnika z urzędu znajduje oparcie w § 14 ust. 2 pkt. 3 w zw. z ust. 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokacie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Natomiast o kosztach postępowania odwoławczego orzeczono po myśli art. 634 k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k. i art. 624 § 1 k.p.k.